

SIKKERHETSDATABLAD

PAX-18

1. Identifikasjon av stoffet / produktet og av selskapet / foretaket

Utgitt dato	20.05.2011
Kjemikaliet navn	PAX-18
Synonymer	Kemira Pax-18
REACH reg. nr.	01-2119531563-43
CAS-nr.	1327-41-9
Kjemikaliet bruksområde	Vannrensekjemikalie. Hydrofobering av papir og kartong.

Nedstrømsbruker

Firmanavn	Halfdan L Solberg AS
Besøksadresse	Breviksen 5 B
Postadresse	Pb 3410, 5815 Ytre Sandviken
Postnr.	5042
Poststed	BERGEN
Land	Norway
Telefon	55394400
Telefaks	55394401
E-post	post@hl-solberg.no
Hjemmeside	http://www.hl-solberg.no
Org. nr.	916 083 335
Kontaktperson	Esben Solberg ADR SRG Tlf 982 981 89
Utarbeidet av	Esben Solberg ADR Sikkerhetsrådgiver
Nødtelefon	Kemira:0047 22591300 Carechem 24 International: +44 (0)208 762 8322:+44 (0)208 762 8322 GIFTINFORMASJONEN:tlf 22 59 13 00

2. Fareidentifikasjon

Klassifisering i henhold til 67/548/EEC eller 1999/45/EC	Xi; R36/38
Farebeskrivelse	Irriterer øynene og huden.
Andre farer	Råd; Oppheting over nedbrytningsstemperaturen frigjør giftig gass. Potensielle miljøvirkninger; Kan være skadelig for vannorganismer på grunn av lav pH-verdi.

3. Sammensetning /opplysning om innholdsstoffer

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Polyaluminiumklorid	CAS-nr.: 1327-41-9 EC-nr.: 215-477-2 Registreringsnummer: 01-2119531563-43	Xi; R36/38 Skin Irrit. 2; H315 Eye Irrit. 2; H319	30 - 40 %
Kolonneforklaring	CAS-nr. = Chemical Abstracts Service; EU (Einecs- eller Elincsnnummer) = European inventory of Existing Commercial Chemical Substances; Ingrediensnavn = Navn iflg. stoffliste (stoffer som ikke står i stofflisten må oversettes hvis mulig). Innhold oppgitt i; %, %vkt/vkt, %vol/vkt, %vol/vol, mg/m3, ppb, ppm, vekt%, vol%		

FH/FB/FM	T+ = Meget giftig, T = Giftig, C = Etsende, Xn = Helseskadelig, Xi = Irriterende, E = Eksplosiv, O = Oksiderende, F+ = Ekstremt brannfarlig, F = Meget brannfarlig, N = Miljøskadelig.
Komponentkommentarer	For den fulle teksten til R-setningene nevnt i denne seksjonen, se seksjon 16. For den fulle teksten til H-uttalelsene nevnt i denne seksjonen, se Seksjon 16.

4. Førstehjelpstiltak

Generelt	Vis dette sikkerhetsdatabladet til tilstedeværende lege.
Innånding	Flytt straks den eksponerte til frisk luft.
Hudkontakt	Skyll med vann. Hvis hudirritasjonen fortsetter, oppsøk lege.
Øyekontakt	Skyll umiddelbart med rikelige mengder med vann, også under øyenlokkene, i minst 10 minutter. Bruk lunkent vann hvis mulig. Søk råd fra lege.
Svelging	Skyll munnen med vann. Drikk 1 eller 2 glass vann. Fremkall IKKE brekninger. Sørg for legetilsyn.
Annen informasjon	Symptomer : irriterende påvirkninger Behandling : Rens med mye vann.

5. Tiltak ved brannslukking

Passende brannslukningsmidler	Ingen spesielle krav.
Uegnet brannslukningsmidler	Ingen spesielle krav.
Brann- og eksplosjonsfarer	Produktet i seg selv brenner ikke. Oppvarming over nedbrytningstemperatur kan føre til dannelselse av hydrogenklorid. Å bli utsatt for spaltningsprodukter kan være helsefarlig.
Brannslukningsmetoder	Hvis mulig fjern containere/tanker fra farlig område Kjøøl ned beholdere/tanker med vannspreder.
Personlig verneutstyr	I tilfelle risiko av innåndbart støv og/eller røyk bruk trykkluftmaske og støvtett beskyttelsesdrakt.

6. Tiltak ved utilsiktet utslipp

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	For personlig beskyttelse, se seksjon 8.
Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Ta opp med inert absorberende stoff (f.eks- sand, silikagel, syrebinder, universielt bindemiddel, sagflis). Dekk over avløp. Lokale myndigheter bør underrettes dersom betydelige spill ikke kan demmes opp.
Metoder for opprydding og rengjøring	Rengjøringsmetoder - søl over små områder Fortynn reststoffer med vann og nøytraliser dem deretter med kalk eller kalksteinpulver til det blir fast. Skuff eller tørk opp. Skal behandles i overensstemmelse med lokale og nasjonale bestemmelser. Rengjøringsmetoder - søl over store områder Fjern spill ved hjelp av en støvsugerbil. Fortynn reststoffer med vann og nøytraliser dem deretter med kalk eller kalksteinpulver til det blir fast. Skuff eller fei opp restrende materiale. Skal behandles i overensstemmelse med lokale og nasjonale bestemmelser.
Andre anvisninger	informeer redningstjenesten hvis produktet kommer inn i vannveier, bakke eller avløp.

7. Håndtering og lagring

Håndtering	Arbeidsstedet og arbeidsmetodene skal organiseres på en slik måte at direkte kontakt med produktet forhindres eller minimaliseres. Sørg for egnet ventilasjon, spesielt i lukkede rom. Påse at øyenskyllestasjoner og sikkerhetsdusjer befinner seg i nærheten av arbeidsstasjonstedet. For personlig beskyttelse, se seksjon 8. Små mengder av hydrogenklorid kan slippes ut ved temperaturer over kokepunktet.
Oppbevaring	Lagres i originalbeholder. Materiale for emballasje Passende materiale: plast (PE, PP, PVC), glassfiberarmert polyester, epoksybelagt betong, titan, syrebestandig stål eller gummiert stål, glassfiberarmert polyester, gummiert stål, titan Lagringstabilitet: Lagringsperiode 6 Md. Lagringstemperatur > -5 °C
Spesielle egenskaper og farer	Stoffer som skal unngås: kloritter, hypokloritter, sulfitter, galvaniserte flater, Jern, Sterke baser

8. Eksponeringskontroll / personlig verneutstyr

Administrative normer

Komponentnavn	Identifikasjon	Verdi	Norm år
Polyaluminiumklorid	CAS-nr.: 1327-41-9 EC-nr.: 215-477-2 Registreringsnummer: 01-2119531563-43		

Eksponeringskontroll

Annen informasjon om grenseverdier	Grenseverdier for eksponering Polyaluminiumklorid TWA = 2 mg/m ³ , Beregnet som AI DNEL Polyaluminiumklorid : Anvendelse: Arbeidstakere Utsettelsesruter: Innånding Potensielle helsevirkninger: Langvarig eksponering systemiske effekter Verdi: 20,2 mg/m ³ PNEC Polyaluminiumklorid : STP Verdi: 20 mg/l Beregnet som AI
Begrensning av eksponering på arbeidsplassen	Unngå kontakt med huden og øynene. Må behandles i henhold til alle forskrifter vedrørende industriell hygiene og sikkerhetstiltak. Øyespyleflaske eller øyedusj skal være tilgjengelig på arbeidsplassen
Åndedrettsvern	Åndedrettsvern er ikke nødvendig ved normal håndtering. Hvis aerosler eller damp dannes, f.eks. Ved rengjøring av beholdere med høytrykksspyling, bruk en halvmaske med filter B2.
Håndvern	Hanskestoff: PVC og neoprenhansker Vernehansker som retter seg etter EN 374. Vennligst følg instruksjonene som gjelder permeabilitet og gjennombruddstid

	som leveres av hanskeleverandøren. Vær også oppmerksom på de spesifikke lokale forholdene som produktet brukes under som for eksempel fare for kutt, skrubbsår og kontaktid. Hansker bør skiftes umiddelbart hvis det er indikasjon på svekkelse i hanskestoffet, eller de er kontaminert av kjemikalier.
Øyevern	Tettsittende vernebriller. Øyespyleflaske med rent vann .
Annet hudvern enn håndvern	Klær med lange ermer Anvend vernedrakt ved behov. Bruk gummistøvler.

9. Fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	væske, Vannholdig oppløsning
Lukt	ubetydelig
Farge	lysegul, klar
Løselighet i vann	(20 °C) fullstendig oppløselig
Kokepunkt / kokepunktintervall	Verdi: 105-115 °C
Kommentarer, pH (handelsvare)	ca. 1,0
Kommentarer, Flammepunkt	ikke anvendbar, uorganisk forbindelse I henhold til kolonne 2 i REACH vedlegg VII, trenger ikke studiet å bli utført.
Kommentarer, Eksplosjonsgrense	ikke anvendbar
Kommentarer, Fordelingskoeffisient: n-oktanol / vann	ikke anvendbar, uorganisk forbindelse I henhold til kolonne 2 i REACH vedlegg VII, trenger ikke studiet å bli utført.
Kommentarer, Viskositet	34 mPa.s (23 °C)

Andre fysiske og kjemiske egenskaper

Fysiske og kjemiske egenskaper	Volumtetthet 1,34 - 1,38 kg/m ³ Termisk nedbrytning > 200 °C

10. Stabilitet og reaktivitet

Forhold som skal unngås	Farlige reaksjoner : Baser gir eksoterme reaksjoner Unngå frysing. Utsett ikke produktet for temperaturer over 200 °C.
Materialer som skal unngås	Etser på metall. kloritter hypokloritter sulfitter galvaniserte flater Jern Sterke baser
Farlige spaltningsprodukter	Små mengder av hydrogenklorid kan slippes ut ved temperaturer over kokepunktet.
Stabilitet	Stabil under normale forhold.
Annen informasjon	Termisk nedbrytning : >200 °C

11. Toksikologisk informasjon

Toksikologisk informasjon

LD50 oral	Verdi: > 2.000 mg/kg Forsøksdyreart: rotte Kommentarer: 35% løsning)
Andre toksikologiske data	Lav orden av akutt giftighet. Langsiktig giftighet Polyaluminiumklorid: Giftighet ved gjentatt dose: Oral/rotte/hunn/OECD TG 452:

NOAEL: 3.225 mg/kg
 Bemerkning: BW/dag Analogi CAS-nr. 31142-56-0
 Oral/rotte/OECD TG 426:
 NOAEL: 323 mg/kg
 Bemerkning: BW/dag Analogi CAS-nr. 31142-56-0
 Oral/rotte:
 NOAEL: 200 mg/kg
 Bemerkning: BW/dag
 Bemerkning: Ingen kjent betydelige virkninger eller kritiske farer.

Toksikologiske data fra komponenter

Øvrige helsefareopplysninger

Innånding	Innånding av aerosoldamp kan gi irritasjon i åndedrettskanalene
Hudkontakt	Gjentatt eller langvarig hudkontakt kan gi: Hudirritasjon tørr hud
Øyekontakt	Kontakt med øyne kan forårsake irritasjon.
Allergi	Dataen er basert på de toksikologiske egenskapene til individuelle komponenter av produktet Polyaluminiumklorid: Anses ikke å være sensibiliserende
Kreft	Anses ikke å være kreftfremkallende
Fosterskadelige egenskaper	Fosterskadelighet Oral/rotte/OECD TG 452: NOAEL: 1.075 mg/kg Analogi Viste ikke mutagene eller fosterskadende virkninger i dyreforsøk. CAS-nr. 31142-56-0
Reproduksjonsskader	Reproduksjonstoksicitet Oral/rotte/hunn/Reproduktive virkninger/OECD TG 452: NOAEL: 3.225 mg/kg NOAEL F1: Bemerkning: Analogi CAS-nr. 31142-56-0 Ingen kjent virkning. Oral/rotte/hankjønn og hunkjønn/Siktanalyse/OECD TG 422: NOAEL: 1.000 mg/kg NOAEL F1: Ingen kjent virkning. Anses ikke å være toksisk for reproduksjon.
Arvestoffskader	Arvestoffskadelighet Arvestoffskadelig virkning (Salmonella tyfimurium - revers mutasjonsprøving)/AMES-test/OECD Test Guideline 471: Resultat: negativ Aktivering av metabolismen: med og uten In vitro pattedyrceller/mikrokjernetest/OECD TG 487: Resultat: negativ Aktivering av metabolismen: med og uten Genmutasjonsundersøkelse av pattedyrceller in vitro/Lymfom/OECD TG 476: Resultat: negativ Aktivering av metabolismen: med og uten
Annen informasjon	Kan forårsake irritasjon av slimhinnene.
Kommentarer	Hud: kanin/OECD TG 404: Ingen hudirritasjon Bemerkning: (35% løsning) Øyne: kanin/OECD TG 405: Lett øyeirritasjon Bemerkning: (35% løsning) NOEC/Innånding/rotte: 0,17 mg/l Bemerkning: Innhaleringsrisikotest (IRT)

12. Miljøopplysninger

Toksikologisk informasjon

Akvatisk kommentarer	Dette materialet klassifiseres ikke som farlig for omgivelsene. Ved de naturlig forekommende konsentrasjoner og ved pH-verdier rundt det nøytrale , er aluminiumsalter ikke skadelig for fisk. Aluminiumsioner kan være skadelig for ørretarter innenfor en pH på 5 - 5,5. Aluminiumsalter må ikke slippes ut i elver eller innsjøer på en ukontrollert måte og pH variasjoner rundt 5 - 5,5 bør unngås. Polyaluminiumklorid: LC50/96 t/Danio rerio/OECD TG 203: > 1.000 mg/l NOEC/Danio rerio/OECD TG 203: > 1.000 mg/l EC50/48 t/Daphnia magna/OECD TG 202: 98 mg/l NOEC/Daphnia magna/OECD TG 202: 40 mg/l /72 t/alger: Ikke anvendbar da aluminiumsalter danner felling med fosfatet i algenes tilvekstmedium og aluminiumsionene maskeres av kompleksdannende stoffer (ekspertuttalelse).

Toksikologiske data fra komponenter

Øvrige miljøopplysninger

Mobilitet	Dette preparatet inneholder ingen stoffer som ansees som stride, bioakkumulerende eller giftig (PBT). Dette preparatet inneholder ingen stoffer som ansees som Meget stridige eller Meget bioakkumulerende (vPvB).
Kommentarer	Vannløselighet: fullstendig oppløselig (20 °C)
Kommentarer	Biologisk nedbrytbarhet: Bemerkning: Ved hydrolyse dannes aluminiumhydroksid i pH-område ca 6 - 9. Metoder som skala bestemme biodegraderingsshet gjelder ikke for uorganiske stoffer.
Persistens og nedbrytbarhet	Metodene som brukes for å fastslå biologisk degradering, gjelder ikke for uorganiske stoffer.
Bioakkumulasjonspotensial	Forventes ikke å bioakkumulere. Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vann: ikke anvendbar, uorganisk forbindelse, I henhold til kolonne 2 i REACH vedlegg VII, trenger ikke studiet å bli utført. Polyaluminiumklorid: Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vann: ikke anvendbar, uorganisk forbindelse
Andre skadevirkninger / annen informasjon	Kan senke pH i vann og dermed være skadelige for vannorganismer.

13. Fjerning av kjemikalieavfall

Produktet er klassifisert som farlig avfall	Ja
Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Produktrester skal spes med vann og nøytraliseres med kalk eller kalkstenspulver. Skal behandles i overensstemmelse med lokale og nasjonale bestemmelser. emballasjemateriale som har blitt grundig rensset, kan gjenvinnes.
Annen informasjon	Klassifiseres som farlig avfall. Avhendes som spesialavfall i overensstemmelse med lokale og nasjonale forskrifter.

14. Transportinformasjon

Varenavn (nasjonalt)	ETSENDE VÆSKE, SUR, UORGANISK, N.O.S.
Farlig gods ADR	UN-nr.: 3264 Klasse: 8 Fare nr.: 80 Emballasjegruppe: III Varenavn: ETSSENDE VÆSKE, SUR, UORGANISK, N.O.S.
Farlig gods RID	UN-nr.: 3264 Klasse: 8 Emballasjegruppe: III Varenavn: ETSSENDE VÆSKE, SUR, UORGANISK, N.O.S.
Farlig gods IMDG	Status: Ja UN-nr.: 3264 Klasse: 8 Emballasjegruppe: III EmS: F-A, S-B Varenavn: CORROSIVE LIQUID, ACIDIC, INORGANIC, N.O.S. Andre relevante opplysninger: Not a Marine Pollutant
Farlig gods ICAO/IATA	UN-nr.: 3264 Klasse: 8 Emballasjegruppe: III Varenavn: CORROSIVE LIQUID, ACIDIC, INORGANIC, N.O.S.

15. Opplysninger om lover og forskrifter

Faresymbol

Sammensetning på merkeetiketten	Polyaluminiumklorid: 30 - 40 %
R-setninger	R36/38 Irriterer øynene og huden.
S-setninger	S26 Får man stoffet i øynene; skyll straks grundig med store mengder vann og kontakt lege. S28 Får man stoff på huden, vask straks med store mengder S36/37/39 Bruk egnede verneklær, vernehansker og vernebriller/ansiktsskjerm.
Deklarasjonsnr.	57957

16. Andre opplysninger

Liste over relevante H-setninger (i seksjon 2 og 3).	H315 Irriterer huden. H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
Liste over relevante R-setninger (i seksjon 2 og 3).	R36/38 Irriterer øynene og huden.
Råd om særlig opplæring	Les sikkerhetsdatabladet før anvendelse av produktet.
Utfyllende opplysninger	Opplysningene i dette Sikkerhetsdatablad er i henhold til vår informasjon, og så vidt vi vet, korrekte på den angitte dato for siste revidering. De gitte opplysninger er ment å være retningsgivende for sikker håndtering, anvending, bearbeiding, lagring, transport, fjerning og utslipp, og må ikke ansees å være en garanti eller kvalitetsspesifikasjon. Opplysningene

	gjelder kun for det angitte produkt alene, og ikke i kombinasjon med andre produkter eller i noen form for bearbeiding, med mindre dette er spesifisert i teksten.
Viktigste kilder ved utarbeidelsen av Sikkerhetsdatabladet (ikke norske)	Kilde for nøkkeldata: Produsenten Kemira datablad for Kemira PIX-18 ble brukt som nøkkeldatakilder i forberedelsen av dette HMS datablad. Det gir tekniske retninger for bruk, men erstatter/kompleterer det ikke. Dataene som blir nevnt på disse dokumentene er til vår kunnskap rette på datoen av offentliggjøring og blir gitt på antagelsen, at produktet blir brukt slik angitt av produsent/leverandøren. Indikasjonen av disse sikkerhetsdataene, uten å bli betraktet som komplett, hjelper brukeren til å oppfylle hans forpliktelser med hensyn til farlige substanser. Brukeren blir forpliktet til å evaluere produktet og til å bruke det i en sikker måte i samsvar med de effektive lover og vilkår. Brukeren må sjekke at alle reguleringer med hensyn til menneske og miljø bestemt beskyttelse ved håndtering og lagring blir fulgt og observere bruken av produktet.
Leverandørens anmerkninger	Databladet er laget etter vår nåværende kunnskap, norsk regelverk og produsentens opplysninger. Forhold som dukker opp som skyldes manglende opplysninger til oss, er utenfor vår kontroll og må svares for av produsenten. Da brukerens arbeidsforhold ligger utenfor vår kontroll, vil det være brukerens ansvar at de nødvendige forholdsregler blir tatt. Det er den enkelte mottakers plikt å sørge for at informasjon gitt i dette HMS-datablad blir lest og forstått av alle som bruker, behandler, avhender eller på noen måte kommer i kontakt med produktet. Dette produktet skal bare brukes til det formål det er beregnet for og i henhold til spesifiserte instruksjoner. Opplysningene gjelder kun for det materialet som er angitt her, og gjelder ikke i forbindelse med bruk av noe annet materiale eller i noen form for bearbeidelse. Opplysningene skal ikke anses som en garanti eller kvalitetsspesifikasjon.
Kvalitetssikring av informasjonen	Ole Solberg
URL for brosjyre	http://www.kemira.com/regions/norway/SiteCollectionDocume...
Ansvarlig for Sikkerhetsdatablad	Halfdan L Solberg AS